

Studieresa till Sotenäs – cirkulär omställning i praktiken

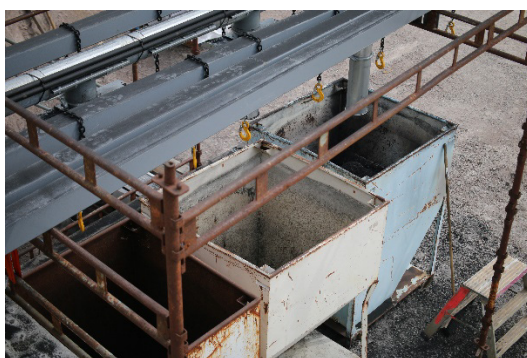

Den 13–14 maj 2025 samlades representanter från kommuner, företag och näringslivsfrämjande organisationer i Östergötland och Örebro län för en gemensam studieresa till Sotenäs. Resan arrangerades inom projektet *Cirkulär kraftsamling* och bjöd på två dagar av inspiration, konkreta exempel och värdefulla samtal om cirkulär ekonomi och symbioslösningar.

Sotenäs är ett välkänt föredöme inom industriell och social symbios, där samverkan mellan offentlig sektor, näringsliv och civilsamhälle omsätts i hållbara och resurseffektiva lösningar. Under studieresan fick deltagarna ta del av både praktiska exempel ute i verksamheter och strategiska perspektiv från ledande aktörer i regionen.

Dag 1: lokala kretslopp och marina resurser

Resan inleddes med ett besök på **Klevs gård**, ett familjeägt lantbruk med anor från 1921. Gården har en stark hållbarhetsprofil och är en viktig aktör i det lokala symbiossystemet. Genom samarbetet med Rena Hav används fiskrens från sjömatindustrin som gödsel i gårdens ekologiska odling. På plats fick deltagarna höra om gårdens arbete för att minska utsläpp och öka resurseffektiviteten, samtidigt som livsmedelsproduktion och miljö går hand i hand. Klevs gård producerar sin egen biokol av sly från ägorna – ett konkret exempel på lokal cirkulär resursanvändning. Biokol är en jordförbättrare som framställs genom att organiskt material hettas upp utan syre (pyrolys). Biokol binder kol i marken och minskar klimatpåverkan och förbättrar jordens förmåga att hålla vatten och näring.

Därefter fortsatte resan till **Marina återvinningscentralen**, Sveriges första marina återvinningscentral som startade 2018. Här hanteras marint avfall som samlats in från strandstädningar, spöknät och uttjänta fiskeredskap från yrkesfisket. Varje timme spolas motsvarande fyra badkar med skräp upp på Bohusläns stränder – material som kan utgöra en resurs. Deltagarna fick en inblick i hur avfallet sorteras, återvinns och i vissa fall återanvänds – ett konkret exempel på hur lokala initiativ kan bidra till att minska mängden plast i haven och skapa nya affärsmöjligheter.

Dag 2: kunskapsutbyte på Sotenäs symbioscentrum

Den andra dagen på resan hölls på **Sotenäs symbioscentrum**, navet i kommunens arbete med att skapa synergier mellan olika verksamheter. Här arbetar kommunen långsiktigt med att koppla samman företag och offentliga aktörer i cirkulära flöden – där det enas restprodukt blir det andras resurs. Centret fungerar också som arena för innovation, utbildning och arbetsmarknadsinsatser.

Dagen inleddes med en presentation från **Sotenäs kommun**, som delade sin strategi för industriell och social symbios, samt hur man arbetar för att engagera både små och stora aktörer i omställningen. Därefter följde inspirerande föredrag från flera nyckelaktörer:

- **Orkla** (som bland annat tillverkar Kalles kaviar i Kungshamn) berättade om sitt arbete för att effektivisera resursanvändning och minska avfall, samt om sin roll i symbiossystemet.
- **Rena Hav** presenterade hur de förädlar fiskavfall till biogas och gödsel, och därigenom sluter kretslopp mellan havsbaserad industri och jordbruk.
- **Swedish Algae Factory** delade insikter om sin unika produktion av kiselalger – en innovation med stor potential inom både miljöteknik och cirkulära processer.
- **Klevs gård**

Efter presentationerna följde runda bordssamtal mellan deltagarna och de lokala aktörerna. Efter samtalen fick varje bord redogöra för sin diskussion. Några röster från diskussionerna:

- Eldsjälar kan bära symbiosarbetet över tid, särskilt när strukturer och stöd saknas i början.
- Kommunen ses som avgörande i startskedet (ex. hjälp med mark, kontakter), men kanske mindre viktig när symbiosen väl är uppe i Sotenäs?
- Tillit och personliga relationer är avgörande för att lyckas med samverkan. Det gäller att bygga långsiktiga kontakter snarare än att enbart mötas i projektform.
- Det pågår många resursutbyten på många platser redan idag, men i det tysta. Ni som gör bra saker, lyft fram er själva i ljuset, berätta vad ni gör! Ni som representerar kommunen, lyft fram och stötta era eldsjälar. De är guld värda!
- En neutral, fysisk mötesarena är viktig. Det behöver finnas en plats där offentlig sektor, näringsliv och i viss mån även civilsamhället kan mötas under avslappnade och informella former. Sotenäs Symbioscentrum är ett exempel.
- För att driva utveckling tillsammans krävs gemensamma incitament och en gemensam förståelse för de utmaningar som finns. Samverkan är helt avgörande för en cirkulär omställning, och den gemensamma riktningen behöver vara tydlig och förankrad hos alla parter.

Avslutning: studiebesök på Rena Havs biogasanläggning

Studieresan avslutades med ett kort men informativt besök på **Rena Havs biogasanläggning**, där deltagarna fick se och höra om hur fiskavfall omvandlas till biogas och gödsel. Anläggningen är en tydlig symbol för hur ett tidigare avfallsproblem har omvandlats till en resurs i ett välfungerande ekosystem av lokala aktörer.

Nätverkande

Utöver de innehållsrika besöken gav studieresan möjlighet till värdefullt erfarenhetsutbyte mellan deltagare från olika regioner. Många vittnade om ny inspiration, ökad förståelse för cirkulära modeller och konkreta idéer att ta med hem till sina egna verksamheter.

Röster från deltagare på studieresan

Reflektioner från deltagarna på resan, baserat på de enkätsvar som kommit in från utvärderingen av resan:

Vad blev du mest inspirerad av under studieresan?

- Att se och höra om hur Sotenäs utvecklat sin symbios - hur stegen såg ut och vilka hinder man stötte på. Hur eldsjälar kan driva utvecklingen framåt och hur det hänger mycket på personer och inte organisationer, om nåt ska hända.

- ... från mitt perspektiv hände det mesta av magin på bussen
- Av hur företag och verksamheter kan arbeta tillsammans, för en gemensam sak, oavsett om de tillhör den offentliga verksamheten eller det privata näringslivet.

Vad tar du med dig från resan, som du kan dra nytta av i ditt arbete?

- Vikten av att skapa forum för att mötas för att kunna skapa och utveckla symbioser.
- Att cirkulär ekonom i handlar om att ta vara på platsens möjlighet och att fånga in rätt personer med rätt drivkraft i samtalsrummet. Samverkan otrolig viktig nyckelfaktor för att lyckas! Och så alla nya kontakter såklart!
- Vikten av tydlig kommunikation och kommunikation överlag, hur i pratar med varandra för att bygga förståelse och förtroende.

Har du blivit inspirerad att agera utifrån det du fått ta del av under resan?

85,7 % svarade ja, 14,3 % svarade vet ej/kanske.

Om ja, vad kommer du att göra?

- Vi kommer att skapa en kommunintern grupp för att påbörja diskussionen.
- Om det inte redan gjorts, kartlägga företagets avfallsströmmar och restflöden, för att få en bättre förståelse för företagets samlade utmaningar. Med det som utgångspunkt kan vi sedan arbeta vidare med att försöka hitta aktörer eller start-ups som kan vara intresserade av samarbeten och cirkulära flöden.
- Kalla till samverkansmöten, kommun, region, företag!

Övriga synpunkter?

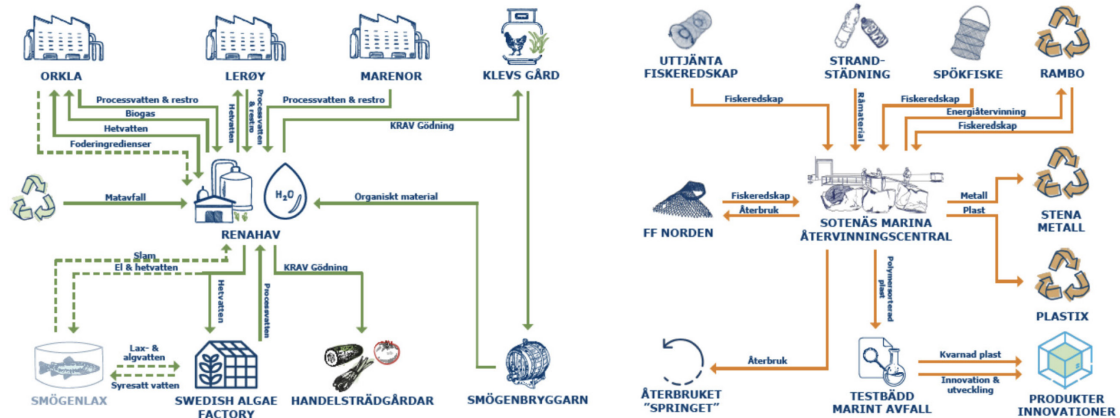
- Välorganiserad och givande studieresa! Bra att resa med buss för att många kontakter verkade knytas där, men även på måltiderna på hotellet.
- Bra spridning på deltagarna för dialog. Hade önskat fler företag på resan.
- I think it was a very well organised trip and most likely the interactions outside the presentations and official visit interactions create at least as much value.

Slutsats

Resan till Sotenäs visade hur hållbarhetsutmaningar kan mötas med samverkan, innovation och ett lokalt systemtänk. Genom Sotenäsmodellen fick deltagarna se hur industriell symbios inte bara är möjlig – utan redan verklighet. Erfarenheterna från resan kommer att utgöra en värdefull grund i det fortsatta arbetet inom Cirkulär kraftsamling och i utvecklingen av framtidens cirkulära samhällen.

Dagens symbioskarta

Skiss: Sotenäs kommun